

การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ

ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*

REDUCING SOCIAL INEQUALITY AMONG TAI LUE ETHNIC GROUPS IN CHIANG KHAM DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

ธนภุต โพธิ์เงิน¹, วิทยา สุจริตนารักษ์² และ นิกรณ โพธาฤทธิ³

Thanakrit Pho-ngem¹, Wittaya Sucharittanak² and Nikron Potarit³

¹⁻³คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Faculty of Political Science, Pathumthani University, Thailand

Corresponding author E-mail: Nikron.pot@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทยลื้อ 2) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 28 คน โดยใช้พื้นที่หมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาเป็นพื้นที่ในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาว่าเกิดข้อจำกัดของการเข้าถึงบริการทางสังคมในการให้บริการประชาชนนั้น ยังไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง 2) มูลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม คือ 1. ด้านรายได้ เกิดจากการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน 2. ด้านการถือครองทรัพย์สิน เกิดจากการขาดสิทธิครอบครองที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตเนื่องจากแหล่งพื้นที่อาศัย และพื้นที่ทำกินของ ส่วนมากอยู่ในเขตพื้นที่ป่าทำให้ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้ 3. ด้านการเข้าถึงบริการทางสังคม และโครงสร้างพื้นฐาน 3) แนวทางการลด

* Received 1 April 2023; Revised 16 April 2023; Accepted 20 April 2023

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม คือ 1. ด้านรายได้ 2. ด้านการถือครองทรัพย์สิน 3. ด้านการเข้าถึงบริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐาน 4. ด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ 5. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน 6. ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต 7. ความเหลื่อมล้ำทางเพศ 8. ด้านการแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ: การลดความเหลื่อมล้ำ, กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ, ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

Abstract

Research subject “Reducing the social inequality of the Tai Lue Ethnic Groups in Chiang Kham District Phayao Province” has three objectives: 1) to analyze the problem of social inequality among the Tai Lue Ethnic Groups in Chiang Kham District, Phayao Province; 2) to study the causes of social inequality among the Tai Lue Ethnic groups. 3) To present guidelines for reducing social inequality among Tai Lue Ethnic Groups in Chiang Kham District, Phayao Province. This was a qualitative research. The instrument used was an interview form with a total of 28 key informants using the Tai Lue Ethnic villages in Chiang Kham District. Phayao Province is a research area, data analyzed by content analysis.

Research results: 1) The problem is that there are limitations in accessing social services in providing public services. Still not fully accessible. 2) The causes of social inequality are: 1. Income, caused by unequal distribution of income. 2. Asset ownership. It is caused by the lack of rights to own land for use in occupations. and livelihood Because of the area of residence and arable area Most of them are in forest areas, making it impossible to issue rights documents. 3. Access to social services. and infrastructure 3) Guidelines for reducing social inequality are 1. income 2. property ownership 3. access to social services and infrastructure 4. unfair treatment by state power 5. Solving poverty problems 6. Participating in social development and quality of life 7. Gender inequality 8. Expressing opinions.

Keywords: Inequality reduction, Tai Lue Ethnicgroup, Social inequali

บทนำ

“ความเหลื่อมล้ำ” (inequality) ปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ในสังคมไทย เนื่องจากเป็นสาเหตุ หรือต้นตอของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของ คนไทยในหลากหลายมิติ ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง ทุก ๆ พื้นที่ ทุก ๆ ภาค ส่วน และทุก ๆ เวลา ดังนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจจะจัดให้หมดสิ้นไปได้ ความเหลื่อม ล้ำทางสังคมเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมาอย่างยาวนาน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการผลิตซ้ำที่เกิดขึ้นจาก หลายปัจจัยร่วมกันโดยเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยมีกลุ่มคนเปราะบาง คนชายขอบ ที่ยังคง เป็นตัวแสดงหลักที่รับบทเป็นผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติ ถูกกีดกัน และถูกตีตราอยู่เสมอไป ไม่ว่าจะเป็น ใน สถานการณ์ใด ๆ ก็ตาม ภาพสถานการณ์ในปัจจุบัน เราจะเห็นความเหลื่อมล้ำได้ชัดเจนตั้งแต่การ เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ที่อุบัติขึ้นทั่วโลก อย่างกว้างขวาง และ รวดเร็ว ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้สังคมในทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบ เป็นอย่างมาก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในคราวนี้จึงเป็นอีกสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้เราได้เห็นความ เหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมอีกระลอก และดูเหมือนระลอกนี้จะมีระยะเวลาที่ยาวนานสร้างความ สาส์ให้กับผู้คนเป็นจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่มาคือ ส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิตของประชาชน และอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งกันเองระหว่างคนในสังคมเดียวกัน ทั้งทางตรง และทางอ้อม (คันธรส แสนวงศ์ และคณะ, 2555)

แม้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ภาครัฐจะได้ออกนโยบาย และมาตรการในการ พยายามบรรเทาและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการออกนโยบาย มาตรการ และโครงการต่างๆ เช่น การพัฒนาส่งเสริมการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์การส่งเสริม บริการสุขภาพด้วยการกระจายโอกาสการเข้าถึงกองทุนสำหรับผู้มีภูมิลำเนา และสิทธิของ บุคคล เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่ ปัจจัยสำคัญเกิดจากการดำเนินการที่ ขาดความชัดเจน และต่อเนื่องโดยเฉพาะการพิจารณากฎหมายที่สอดคล้องกับการคุ้มครอง สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนับว่าเป็นสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในกลุ่มผู้ที่มีภูมิลำเนา และ กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งช่องว่างของการดำเนินนโยบายที่สำคัญ คือ การสร้างความเท่าเทียมด้านสิทธิ มนุษยชน การดำเนินการเชิงรุกในการพัฒนาศักยภาพ และการขยายโอกาสทางการศึกษา โอกาส ความเสมอภาคในการเข้าถึงหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชน การเสริมสร้างศักยภาพทาง เศรษฐกิจที่ยังไม่ตรงกับบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ (สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย,

2556) ดังนั้น หากสังคมเปิดโอกาสให้กับบุคคลทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และเสมอภาคกัน ย่อมลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 27 เรื่องความเสมอภาคของบุคคลบัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพสถานะของบุคคล สถานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ส่วนใหญ่แล้วจะประสบปัญหาทางด้านความไม่เท่าเทียมกัน หรือ inequality เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันปรากฏในทุก ๆ เรื่อง ในทุก ๆ พื้นที่, ในทุก ๆ ภาคส่วน และในทุก ๆ กาลเวลา ดังนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจจะขจัดให้หมดสิ้นไปได้ แต่สิ่งที่พึงจะพอกระทำได้ ก็คือ การลดความเข้มข้นของความเหลื่อมล้ำให้น้อยลงตามสมควร หากก่อนที่จะทำสิ่งใดลงไป ก็ควรที่จะต้องแยกแยะความเหลื่อมล้ำให้ชัดเจนเสียก่อน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมมักเกิดขึ้นในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ดังเช่นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีสาเหตุหลักเกิดจากลักษณะการตั้งถิ่น ส่วนใหญ่อยู่กระจัดกระจาย ห่างไกล และทุรกันดาร พื้นที่การเกษตรมีน้อย และมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ ขาดบริการ และปัจจัยการผลิตภาคเกษตรและบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นยังกระจายไม่ทั่วถึง สิ่งสำคัญกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปกครอง และขาดความสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยส่งผลให้ประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ยังด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ ทำให้มีสภาพยากจน และคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (สำนักกิจการชาติพันธุ์, 2557)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาสภาพความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในเขตพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในเขตพื้นที่อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ

สภาพบริบททางสังคมของชุมชนชาติพันธุ์ องค์ความรู้ที่ได้ในการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปสู่ การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่ อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษามูลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อใน พื้นที่ อำเภอยางคำจังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่ อำเภอยางคำจังหวัดพะเยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ เชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทลื้อ ในอำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา ครอบคลุมใน 8 มิติ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11-12, ยุทธศาสตร์การพัฒนาศตริ พ.ศ. 2560–2564 โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ, กำนัน และผู้ใหญ่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ, ข้าราชการ ในพื้นที่อำเภอยางคำ, เจ้าหน้าที่ และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ นักรัฐศาสตร์ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมในอำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 28 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา	จำนวน 8 คน
2.2 กำนัน และผู้ใหญ่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ	จำนวน 8 คน

2.3 ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	จำนวน 5 คน
2.4 เจ้าหน้าที่ และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 4 คน
2.5 นักรัฐศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ	จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. **แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interviews form)** เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) สำหรับเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการกำหนดกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

2. **การสัมภาษณ์ (interview)** ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เคร่งครัดในการตั้งคำถาม แต่ผู้วิจัยมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ ในการสัมภาษณ์ไม่เรียงคำถาม หรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ แต่ก็จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยได้จากการทบทวนวรรณกรรม และการลงพื้นที่กรณีศึกษาในครั้งแรกแล้วนำมาประมวลเพื่อตั้งเป็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. **การบันทึกเสียง** การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ หรือเสียงสนทนา ผู้วิจัยใช้วิธีการบันทึกเสียง เพื่อเป็นการช่วยความจำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเสมอ **การบันทึกภาพ** คณะผู้วิจัยใช้วิธีการถ่ายภาพ เพื่อนำมาสะท้อน/เตือนความจำ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถระลึกถึงบริบท/บรรยากาศที่เกิดขึ้นโดยการสังเกต และระหว่างการสัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม หากมีการนำภาพถ่ายต่างๆ ไปใช้ในการยืนยัน หรือใด ๆ ก็ตาม คณะผู้วิจัยขออนุญาตผู้ที่อยู่ในภาพก่อนเสมอ

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ 2) มูลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ร่างแบบสัมภาษณ์ กำหนดประเด็น และสร้างข้อคำถามในแต่ละประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ เพื่อให้เป็นต้นแบบการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

3. นำแนวทางสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปพบที่ปรึกษาโครงการ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

4. นำเครื่องมือการวิจัยทุกฉบับที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปพบที่ปรึกษาโครงการ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

5. นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary research) มีวิธีการดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary study) ซึ่งเป็นข้อมูลในชั้นปฐมภูมิ เพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี นโยบาย ตลอดจนยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและความเข้าใจเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความหมายของความเหลื่อมล้ำทางสังคมสาเหตุความเหลื่อมล้ำทางสังคม สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของกลุ่มชาติพันธุ์ การมีส่วนร่วมของประชาสังคม แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 และยุทธศาสตร์การพัฒนาศรี พ.ศ. 2560 – 2564

1.2 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากเอกสารที่เก็บรวบรวมตาม ข้อ 1 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้ (1) ด้านข้อมูล (Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) เพื่อค้นหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี นโยบาย ตลอดจนยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและความเข้าใจเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความหมายของความเหลื่อมล้ำทางสังคมสาเหตุความเหลื่อมล้ำทางสังคม สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของกลุ่มชาติพันธุ์ การมีส่วนร่วมของประชาสังคม เป็นต้น และได้ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หลายกลุ่ม ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหย่วน และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ หรือเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (2) ด้านแนวคิดทฤษฎี (Theory) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวอ้างอิงไว้ในบทที่ 2 เป็นเครื่องมือตรวจสอบ (3) ด้านผู้วิจัย (Researcher) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านที่เป็นงานวิจัยในกรอบแนวคิดทฤษฎีเดียวกันมาตรวจสอบความถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ข้าราชการในพื้นที่อำเภอเชียงคำ ผู้บริหารเทศบาลตำบลหย่วน และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ หรือเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 28 คน มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 นำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยปทุมธานี ขอลงพื้นที่วิจัย และส่งถึงผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

2.2 การลงสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) การลงพื้นที่จริงซึ่งเป็นเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงกายภาพของพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยทำหนังสือ และประสานงานติดต่อเพื่อขออนุญาตทำ

วิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร เพื่อสร้างองค์ความรู้บริบทพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.3 ปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด จากการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มุลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.4 การสรุปองค์ความรู้การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา แล้วนำข้อมูลไปสู่การจัดทำเวทีประชาคมในชุมชน หรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยจัดทำประชาพิจารณ์ในชุมชน หรือพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หลังจากนั้น จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.5 การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ วิดีโอ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรม เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับ หนังสือสรุปองค์ความรู้ การเผยแพร่สู่สื่อสารมวลชน สื่อสารสนเทศ สื่อวารสารวิชาการ (TCI) และการจัดพิมพ์เอกสารดัชนีพันธธัณบับสมบูรณั

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะและสร้างข้อมูลเชิงอุปนัย โดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จากนั้นนำประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะและสร้างข้อมูลเชิงอุปนัย และสังเคราะห์เป็นแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยบูรณาการระหว่างบทสัมภาษณ์กับแนวคิดทฤษฎี เพื่อนำมาเป็นข้อสรุปในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาต่อไป

2. นำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชน (Public hearing) โดยการเผยแพร่ และการนำเสนอผลงานจะนำไปสู่การเผยแพร่ในวารสารตามมาตรฐาน TCI และมาตรฐานสากลที่จะนำไปสู่การนำเสนอผลงานในระดับนานาชาติ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สรุปผลการวิจัยได้ว่า ด้านปัญหาส่วนบุคคล โดยรวมแล้วมีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเกิดจากปัญหาส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ด้านโอกาสทางสังคม สรุปผลการวิจัยได้ว่า ข้อจำกัดของการเข้าถึงบริการทางสังคมในการให้บริการประชาชนนั้น ยังไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง สภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ด้านนโยบายของรัฐที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ สรุปผลการวิจัยได้ว่า ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้ หรือการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม สิ่งที่ปรากฏเห็นเด่นชัดคือ รายได้ในภาคครัวเรือนของประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนรายได้เสริมอื่นๆ แทบจะไม่มี

2. มุลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สรุปผลการวิจัยได้ว่า มุลเหตุที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 8 ด้านดังต่อไปนี้

- 1) ด้านรายได้ เกิดจากการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน
- 2) ด้านการถือครองทรัพย์สิน เกิดจากการขาดสิทธิ์ครอบครองที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต เนื่องจากแหล่งพื้นที่อาศัย และพื้นที่ทำกินของ ส่วนมากอยู่ในเขตพื้นที่ป่าทำให้ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้
- 3) ด้านการเข้าถึงบริการทางสังคม และโครงสร้างพื้นฐาน เกิดจากการบริการ และโครงสร้างสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา การให้บริการทางด้านสวัสดิการสังคม การบริการ และโครงสร้างพื้นฐานทางกระบวนการยุติธรรม

4) ด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐนั้น ถือได้ว่าอยู่ในระดับที่น้อย ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในพื้นที่ที่มีการส่งเสริม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีระบบบริหารราชการที่เข้มแข็ง มีระบบถ่วงดุลอำนาจ และการตรวจสอบที่เข้มงวด เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานยึดมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใส โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หรือสองมาตรฐาน การปฏิบัติไม่มีข้อจำกัดในด้านเชื้อชาติ หรือสถานะบุคคลทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

5) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน เกิดจากการขาดโอกาสการมีงานทำ การฝึกอาชีพ ตลอดจนการเข้าถึงโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน และแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ

6) ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิต เกิดจากการขาดโอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาสังคม และคุณภาพชีวิต เช่น ขาดโอกาสในการเข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน ตลอดจนขาดโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินกิจกรรม และการติดตามประเมินผล

7) ด้านเพศ เกิดจาก การขาดโอกาสที่เท่าเทียมกับเพศชายในการได้รับการถ่ายทอดทักษะอาชีพ การหารายได้เสริม นอกจากการทำการเกษตร การวางแผนเพื่อประกอบธุรกิจ และการค้าขาย การมีบทบาทด้านการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำเป็นได้แค่เพียงแรงงานที่สำคัญในครอบครัวเท่านั้น

8) ด้านการแสดงความคิดเห็น เกิดจากการขาดโอกาส และสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองที่ไม่ต้องพึ่งพิงการช่วยเหลือจากภาคส่วนต่างๆ สิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ หรือแม้แต่กระทั่งการมีส่วนร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน ตลอดจนสิทธิในการออกเสียงเลือกผู้นำชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้ มองว่าที่ผ่านมาหากกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับการยอมรับ หรือตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่าที่ควร

3. แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย

- 1) ด้านรายได้ ควรสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ ควรสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่
- 2) ด้านการถือครองทรัพย์สิน ควรสร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ควรมีความชัดเจนในเรื่องสิทธิในที่ดินเพื่ออยู่อาศัยทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์
- 3) ด้านการเข้าถึงบริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐาน ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
- 4) ด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่และสร้างความตระหนักที่ดีในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่
- 5) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับขีดความสามารถและศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อบนพื้นที่สูง
- 6) ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการกำหนดแนวทางและการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่
- 7) ความเหลื่อมล้ำทางเพศ ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อให้มีระดับการศึกษา ทักษะ และความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพอย่างเท่าเทียมกับกลุ่มเป้าหมายชาย
- 8) ด้านการแสดงความคิดเห็น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ในการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ด้านปัญหาส่วนบุคคล โดยรวมแล้วมีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งเกิดจากปัญหาส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ ได้ศึกษาเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรมในสังคมไทยโดยยุติธรรมชุมชน พบว่า 1) สาเหตุความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรม ประกอบด้วยสาเหตุ หลัก 5 ประการ ได้แก่ ความยากจน การไม่รู้กฎหมาย การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาข้อจำกัดด้านอื่นๆ 2) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรมสามารถลดลงได้ด้วยกระบวนการยุติธรรมชุมชน โดยการจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชน 3) ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมชุมชนสามารถลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรมในสังคมไทยในมิติการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุก่อนที่จะเกิดปัญหา การให้ความรู้ ความช่วยเหลือหลังเกิดปัญหา กระบวนการยุติธรรมชุมชนช่วยให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมและเข้าถึงการรับบริการการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้ทุกพื้นที่ โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเป็นธรรม และเท่าเทียมกัน (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, 2561)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เกิดจากการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เท่าเทียมของโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรม และผลประโยชน์ต่างๆ การถูกเอารัดเอาเปรียบ การขาดสิทธิครอบครองที่ดินในการออกเอกสารสิทธิในการใช้พื้นที่ การเข้าถึงบริการทางสังคม และโครงสร้างพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของของ สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ ได้ศึกษาเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรมในสังคมไทยโดยยุติธรรมชุมชน พบว่า 1) สาเหตุความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรม ประกอบด้วยสาเหตุ หลัก 5 ประการ ได้แก่ ความยากจน การไม่รู้กฎหมาย รู้กฎหมายเพียงบางส่วนและความรู้ที่ไม่มีถูกต้องการนำความรู้ทางกฎหมายหรือการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ อันมิชอบ การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาข้อจำกัดด้านอื่นๆ 2) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงความยุติธรรมสามารถลดลงได้ด้วยกระบวนการยุติธรรมชุมชน โดยการจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชน (สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, 2561)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ควรสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ ควรสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ ควรสร้างโอกาสในการมีที่ดิน

ทำกินให้กับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ควรมีความชัดเจนในเรื่องสิทธิในที่ดินเพื่อยุติการทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่และสร้างความตระหนักที่ดีในการปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับขีดความสามารถและศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อบนพื้นที่ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการกำหนดแนวทางและการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่ ควรส่งเสริมบทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อบนพื้นที่สูงในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาในเชิงพื้นที่มากขึ้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ และควรส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพระเชมทัต สีลสาโร (รินสำราญ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์นโยบาย และยุทธศาสตร์เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการศึกษา ควรขยายการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลและขาดแคลนครูผู้สอน ด้านรายได้ ควรเพิ่มเบี้ยคนพิการและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ยากจนให้เพียงพอที่จะดำรงชีพได้ สนับสนุนชุมชนให้มีการจัดบริการตามความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ด้านที่ดิน รัฐควรสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือ และสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน ทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน และด้านบริการสาธารณสุข ควรจัดบริการด้านสุขภาพให้กับประชากรที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ได้ พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยตั้งแต่ระดับชุมชนไปสู่ระดับจังหวัด ภาค และระดับประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (พระเชมทัต สีลสาโร (รินสำราญ), 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความไม่เป็นธรรมนั้น เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่มาจากปัจจัย หรือเงื่อนไขสำคัญ คือ อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมซึ่งอำนาจดังกล่าวเกิดจาก ความสามารถในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรทางสังคม และทรัพยากรทางการเมืองของประชาชนแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน

1.2 ควรเพิ่มงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน เพิ่มเบี้ยเลี้ยงสวัสดิการให้กับครูผู้สอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอน ส่วนในด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านรายได้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ควรวางแผนการดำเนินงานเพื่อสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในด้านรายได้

2.2 ด้านการถือครองทรัพย์สิน ภาครัฐควรสร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรกรม

2.3 ด้านการเข้าถึงบริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐาน ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกิดระบบการคุ้มครองทางสังคมและควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

2.4 ด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

2.5 ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับขีดความสามารถและศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ภาครัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการกำหนดแนวทาง

และการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

2.7 ความเหลื่อมล้ำทางเพศ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังค่านิยมด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

2.8 ด้านการแสดงความคิดเห็น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ และควรส่งเสริมสตรีชาติพันธุ์ในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปกำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในระดับจังหวัด และระดับประเทศ

3.2 ควรศึกษาวิจัยนโยบายพัฒนาสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย และการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจของสังคมไทย โดยศึกษาแบบเจาะลึกข้อมูลเฉพาะด้าน ในแต่ละด้านเพื่อให้ได้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยที่ละเอียดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนสตรีพ.ศ. 2560 – 2564.

กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2546). การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่

6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิธิ เอียวศรีวงศ์, (2553). กรุงแตกพระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์ไทย : ว่าด้วยประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

บุญใจ ศรีสถิตนรากร, (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติของการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. (2560). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ไพฑูรย์ โพธิสว่าง. (2556). การทำวิจัยทางสังคม: หลักการ วิธีปฏิบัติและสถิติและคอมพิวเตอร์. ชลบุรี: Come In.

มัลลิกา บุณนา, (2537). สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

วินิจ ลำเหลือ, (2546). กลไกการคุ้มครองสิทธิของคนไร้สัญชาติในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี การถอดถอนสัญชาติจากนัยการถอนชื่อชาวบ้านออกจากทะเบียนราษฎร อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย. (2556). โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลกระบวนการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมภายใต้โครงการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11สู่การปฏิบัติ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.